

KATARINA BJÄRVALL:

Kickar bortom roliga klipp

INTILL KÖN i matbutiken faller några rör med vitaminbrus ur ett ställ. Mannen som råkar ha orsakat raset plockar upp dem, men snart rasar de igen. Flera köande ler. Mannen rycker på axlarna och samlar ihop dem på nytt. Då rasar en massa rör och nu frissar många av oss i kön. Levande vitaminer, säger någon. Dolda kameran, de skratrar väl åt oss i personalrummet, säger någon annan.

Vi hjälps åt att plocka upp rören och placera dem så att de ska ligga kvar. Ett säljknep, säger jag, man måste köpa vitaminer, annars anfaller de. Mer skratt.

VISST ÄR DET ett knep att placera lättplockade onödigheter intill de långtråkiga kassaköerna. Är varorna tillräckligt attraktivt exponerade så plockar vi gärna ner dem i morgon. Men egentligen är det något annat vi vill ha, det visar våra reaktioner när något oväntat händer. Vi vill skratta och vi vill hjälpas åt.

Det vet marknadsförarna. I överflödets tid blir roliga reklamklipp snabbt virala och marknadsföring spelar allt oftare på människans vilja att göra gott. Se bara på Ikea som just nu gör reklam för köksmöbler genom att be oss öppna våra hem för grannarna. Eller på Facebook där våra behov av lekande pandaungar och vänner som gillar oss är en rekordindustri.

EGENTLIGEN ÄR det väl just det som lyckoforskningen har talat om för oss i decennier: När våra absoluta materiella behov är tillfredsställda så blir vi inte mer tillfreds av fler prylar. Då är det i stället storheter som skoj och gemenskap som ger kickar i våra hjärnors belöningssystem.

Man kan tycka att kommersialiseringen av det roliga och snälla är av godo; en stor middag ger lustupplevelser även om den äts vid ett Ikeabord och Facebooklajks är mindre miljöskadliga än plastvitaminer. Men känslorna är bara medlet, Ikea vill sälja sina bord och Facebook vill få in sina annonspengar, inget annat.

Därför måste vi hitta andra sätt att skapa kickar. Och jag tror att det är det som händer nu, när svenskarna törstar efter att få vara till nytta.

NÅGRA DAGAR efter de fallande vitaminerna gör jag mitt första pass som läxhjälpare för nyss landade ungdomar från länder i krig. Volontärerna är mer än dubbelt så många som ungdomarna, men jag har tur, jag och en annan volontär får huka över en svenskabok tillsammans med två killar från Eritrea. När jag ska försöka förklara ordet "vispgrädd" genom att rita på vita tavlan så skrattar vi alla fyra åt frustrationen. Lite försiktigt, men ändå.

”Våra behov av lekande pandaungar och vänner som gillar oss är en rekordindustri”

KATARINA BJÄRVALL
JOURNALIST OCH FÖRFATTARE

FOTO: ANDREAS LIBECK